

ВИКОРИСТАННЯ ЕЛЕКТРОННИХ СИСТЕМ УПРАВЛІННЯ НАВЧАЛЬНИМ КОНТЕНТОМ У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

Габрусєв Валерій Юрійович

кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри інформатики і методики її навчання,
Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка
gabrusev@fizmat.tnpu.edu.ua

Чорний Віктор Зіновійович

кандидат фізико-математичних наук,
доцент кафедри математики і методики її навчання,
Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка
vchornij@fizmat.tnpu.edu.ua

Козіброда Тетяна Володимирівна

магістрантка спеціальності «Середня освіта. Математика»,
Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка
tetiana.kozibroda@gmail.com

Сьогодні, в епоху тотальної інформатизації суспільства, незаперечним є той факт, що звичайні методи навчання, які в основному використовують паперові носії інформації, не дають очікуваного результату, оскільки є застарілими. Сучасна парадигма освіти вимагає модернізувати навчальний процес із урахуванням вимог інформаційного суспільства. Використання електронних систем в освітньому процесі є одним з інструментів, які дозволяють вирішувати цю гостру проблему сучасності.

Ще в середині позаминулого століття Костянтин Ушинський закликав співвітчизників зрозуміти очевидну для нього річ: саме облаштування освіти, а не судова, не земельна реформи є найміцнішим фундаментом суспільства. Сучасний глобалізований світ став велетенським обмінним пунктом інформації. Крім того, розбудова єдиного Європейського освітнього простору в рамках Болонського процесу істотно підвищує роль ІКТ в освіті, що зумовлено сучасною світовою тенденцією до створення глобальних відкритих освітніх та наукових систем, які дозволяють, з одного боку, розвивати систему нагромадження і поширення наукових знань, а з другого – надавати доступ до різноманітних інформаційних ресурсів широким верствам населення. Одне з головних завдань освіти в умовах розвитку інформаційного суспільства – навчити учнів і студентів використовувати сучасні інформаційні та комунікаційні технології [1].

Однією з поширених форм використання ІКТ в процесі навчання є використання електронних систем зокрема Moodle, ATutor, ILIAS, Claroline LMS, Dokeos та ін.

Електронні системи навчання дають змогу не лише покращувати класичний процес навчання, а й видозмінювати його – використання систем управління навчальною діяльністю в освітньому процесі дозволяє активно впроваджувати дистанційне навчання.

Технології дистанційного навчання набули широкої популярності останнім часом. Основними принципами дистанційного навчання є інтерактивна взаємодія у процесі роботи, надання студентам можливості самостійного освоєння досліджуваного матеріалу, а також консультаційний супровід у процесі навчання. Однією з головних переваг дистанційного навчання є змога навчатися на відстані. Ця форма навчання є найбільш гнучкою та доступною для багатьох бажаючих отримати знання. Проте його також доцільно використовувати у навчальному процесі для організації самостійної роботи, методичного та дидактичного забезпечення навчальних занять і контрольних заходів за будь-якою формою навчання.

Багато сказано на користь дистанційної освіти, і, мабуть, не менше про недоліки подібної форми навчання. Серед суттєвих переваг дистанційної форми навчання можна відзначити наступні:

Можливість навчатися у будь-який час. Студент, який навчається дистанційно, може самостійно вирішувати, коли і скільки часу упродовж семестру йому приділяти на вивчення матеріалу. Він будує для себе індивідуальний графік навчання.

Можливість навчатися в будь-якому місці. Студенти можуть вчитися, не виходячи з дому чи офісу, перебуваючи у будь-якій точці планети. Щоб приступити до навчання, необхідний лише комп'ютер з доступом до мережі Інтернет. Відсутність необхідності щодня відвідувати навчальний заклад – безсумнівний плюс для людей з обмеженими можливостями здоров'я, для проживаючих у важкодоступних місцевостях, батьків з маленькими дітьми.

Навчання без відриву від основної діяльності. Для навчання зовсім не обов'язково брати відпустку на основному місці роботи, виїжджати у відрядження. Також дистанційно можна навчатися на декількох курсах чи у декількох навчальних закладах одночасно.

Можливість навчатися у своєму темпі. Не обов'язково навчатися у тому ж темпі, що й інші студенти. Студент завжди може повернутися до вивчення більш складних питань, кілька разів подивитися відео-лекції, перечитати переписку з викладачем, а вже відомі йому теми може пропустити. Головне, успішно проходити проміжні та підсумкові атестації.

Доступність навчальних матеріалів. Доступ до всієї необхідної літератури відкривається студенту після реєстрації в системі дистанційного навчання, або він отримує навчальні матеріали електронною поштою. Зникає проблема нестачі чи відсутності підручників, навчальних посібників чи методичок.

Мобільність. Зв'язок з викладачами здійснюється різними способами: як on-line, так і off-line. Проконсультуватися з викладачем за допомогою електронної пошти іноді ефективніше та швидше, ніж призначити особисту зустріч при очному або заочному навчанні.

Навчання в спокійній обстановці. Проміжна атестація студентів дистанційних курсів проходить у формі on-line тестів. Тому в студентів менше причин для хвилювань. Виключається можливість суб'єктивної оцінки: на

систему, яка перевіряє правильність відповідей на питання тесту, не вплине успішність студента з інших предметів, його соціальний статус та інші чинники.

Індивідуальний підхід. При традиційному навчанні викладачеві досить важко приділити необхідну кількість уваги всім студентам групи, підлаштуватися під темп роботи кожного. Використання дистанційних технологій підходить для організації індивідуального підходу. Крім того, що студент сам обирає собі темп навчання, він може оперативнo отримати у викладача відповіді на виникаючі питання.

Дистанційна освіта дешевша. Якщо порівнювати вартість навчання на заочній і дистанційній формах навчання, то дистанційна скоріш за все буде дешевшою. Студенту не доводиться оплачувати дорогу та проживання [3].

Разом з тим, дистанційне навчання не позбавлене і ряду недоліків:

Необхідна сильна мотивація. Практично весь навчальний матеріал студент освоює самостійно. Це вимагає достатньої сили волі, відповідальності і самоконтролю. Швидше за все, ніхто його підганяти чи заохочувати до навчання не стане. Підтримувати потрібний темп навчання без контролю з боку вдається не всім.

Дистанційна освіта не підходить для розвитку комунікабельності. При дистанційному навчанні особистий контакт студентів один з одним і з викладачами мінімальний, а то і цілком відсутній. Тому така форма навчання не підходить для розвитку комунікабельності, впевненості, навичок роботи у команді.

Проблема ідентифікації студента. Поки найефективніший спосіб простежити за тим, чи студент самостійно здавав іспити чи заліки, – це відеоспостереження, що не завжди можливо. Тому на підсумкову атестацію студентам доводиться особисто приїжджати до вузу або його філії [3].

Проте не зважаючи на всі ці недоліки, незаперечним є той факт, що використання електронних систем в процесі навчання відкриває широкі освітні можливості як для студентів, так і для викладачів. Організація та управління навчальною діяльністю в умовах використання систем комп'ютерно-комунікаційних технологій, набуває певної своєрідності. Можливість використання організації навчальної діяльності безпосередньо залежить від програмних засобів управління навчальними ресурсами. Серед усього загалу таких систем, під час виконання роботи ми орієнтувалися на Модульну Об'єктно Орієнтовану Навчальну Систему – Moodle.

Проект Moodle створений для підтримки та досліджень у галузі «соціальної конструктивної педагогіки» (social constructionist framework of education) і поширюється як Open Source проект, на основі ліцензії GNU GPL.

Пропонована система, на сьогодні, є однією із найбільш розвинутих, серед підтримуваних засобів організації навчальної діяльності в умовах дистанційного або аудиторного навчання. Проектування та розробка Moodle здійснюється із врахуванням останніх досягнень сучасної педагогіки. У основу навчально-пізнавальної діяльності покладено взаємодію між учнями, обговорення навчальних проблем.

Система управління навчальними ресурсами побудована на основі Web та клієнт-серверних технологій, які з точки зору користувача (викладача, студента) забезпечують використання клієнтами програм та ресурсів, що знаходяться на сервері, за допомогою веб-браузера. Така модель забезпечує певний рівень незалежності від використовуваного типу програмного забезпечення, операційної системи, апаратної платформи. Студенти, викладачі, адміністратори системи можуть використовувати Moodle на робочих місцях без завантаження та інсталяції будь-якого додаткового програмного забезпечення [1].

Збереження та опрацювання даних на сервері Moodle дозволяє автоматично відслідковувати користувачам курсів усі зміни в межах системи. Також необхідно зазначити, що система управління дистанційним навчанням Moodle забезпечує:

- інструментарій для розроблення авторських електронних (дистанційних) курсів;
- розміщення навчальних матеріалів у різних форматах (*.doc, *.pdf, *.djvu, *.html та ін.);
- доступність навчальних матеріалів для студентів та засобів контрольних заходів 24/7;
- отримання статистики/звітів (активність користувачів, події, результати тестів і проходження дистанційного курсу студентом і т. ін.);
- широкі можливості для комунікації та групової роботи (обмін файлами, форум, чат, внутрішня пошта, семінар, вікі і т. ін.);
- використання системи оцінювання;
- завантаження студентами файлів із виконаними завданнями;
- використання календаря (розклад онлайн-консультацій, відображення термінів контрольних заходів і т. ін.);
- залучення студентів до активного навчального процесу;
- створення умов для активної взаємодії між суб'єктами дистанційного навчання (студенти, викладачі, методисти і т. ін.);
- можливість додавання різноманітних плагінів до курсу, що дає змогу використовувати сторонні програмні засоби [4].

Використання електронних систем в процесі навчання є невід'ємною складовою сучасного освітнього процесу та процесу інформатизації суспільства.

Список використаних джерел:

1. Габрусев В.Ю. Дистанційне навчання – це просто //К.: Шк. Світ, 2011 – (Бібліотека «Шкільного. Світу»)/. 88 с.
2. Ніколаєнко С. В освіті – інформаційна революція/С. Ніколаєнко // Дзеркало тижня – людина №1 (580) 14-20 січня – С. 2.
3. Кафедра менеджменту Львівського торговельно-економічного університету. Переваги та недоліки дистанційного навчання [Електронний ресурс] / Кафедра менеджменту Львівського торговельно-економічного університету // Переваги та недоліки дистанційного навчання – Режим доступу: <http://kerivnyk.info/perevahy-ta-nedoliky-dystantsijnoho-navchannya>
4. Соколовський Я.І. Застосування сучасних інформаційно-комунікаційних технологій для організації дистанційного навчання / Я. Соколовський, О. Сторожук, І. Крошний // Науковий вісник НЛТУ України – 2015 – Вип. 25.6 – С. 243-248